

Finansrapport 2020

1 Innledning	4
2 Likviditet	5
2.1 Likviditetsbeholdning	5
2.2 Avkastning	6
2.3 Likviditetsmål	7
2.4 Likviditetsprognose/-rapportering	7
3 Trondheim kommunes kraftfond	7
3.1 Avkastning, disponering av resultatet og realverdi	7
3.2 Investeringsporteføljens innhold	11
3.3 Finansreglementets investeringsrammer	14
3.4 Handelsmotparter	15
3.5 Finansiell risiko, stresstest	16
4 Gjeld	18
4.1 Låneporteføljens sammensetning	18
4.2 Rentebetingelser og rentebinding	23
4.3 Kapitalkostnader	25
4.4 Status i henhold til krav i finansreglementet	26
4.5 Utviklingen i rentemarkedet	27

Hovedtrekk 2020

- Kommunens likviditet var relativt høy gjennom året, noe som ga en noe høyere renteinntekt til bykassen enn budsjettet
- Avkastningen i Trondheim kommunes kraftfond (TKK) ble 235 millioner kroner, tilsvarende 3,3 prosent av samlet portefølje. Dette er 30 millioner kroner under budsjettet avkastning.
- Gjeld til investeringsformål er 17,2 milliarder kroner ved utgangen av året, med en årlig gjennomsnittlig rente på 2,02 prosent i 2020. Renteutgiftene var 340 millioner kroner, som er 7 millioner kroner over budsjett

1 Innledning

Finansrapporten er en samlet rapport over Trondheim kommunes likviditet, langsiktige finansielle aktiva¹ og gjeld. Rapporten viser status per 31.12.2020 i forhold til budsjett og rammene i finansreglementet.

Forskrift om garantier og finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner² gir føringer til innhold og bestemmelser i finansreglementet. Finansreglementet ble sist vedtatt av bystyret den 30.09.2020. Kommunedirektøren har i tillegg finansielle rutiner som beskriver hvordan forvaltning, kontroll og dokumentasjon skal gjennomføres for å sikre en forsvarlig, effektiv og sporbar forvaltning.

Kommunedirektøren dokumenterer og gjennomfører etterkontroller av alle finansielle avtaler inngått av finansforvaltningen. Kommunedirektøren vedtar årlige strategier for finansforvaltningens hovedområder, som tar utgangspunkt i bestemmelsene i finansreglementet. Kommunedirektøren rapporterer status i henhold til finansreglementets bestemmelser til bystyret fire ganger i året. Det blir i tillegg utarbeidet månedlige statusrapporter til administrativ bruk. I kraftfondet avholder administrasjonen kvartalsvise møter med TKKs ekspertpanel.

Den samlede vurderingen er at forvaltningen av finansielle aktiva og passiva er gjennomført på en forsvarlig og hensiktsmessig måte, hvor risiko og kontroll blir vektlagt. Kommunedirektøren mener at forvaltningen ikke innebærer vesentlig finansiell risiko for Trondheim kommune. Det er ikke avdekket vesentlige avvik eller andre hendelser i forvaltningen i 2020. Forvaltningen er gjennomført innenfor finansreglementets rammer for finansiell risiko i 2020.

I påfølgende kapittel vil det handle om status på de ulike områdene under finansforvaltningen.

¹ Langsiktige finansielle aktiva er ensbetydende med Trondheim kommunes kraftfond (TKK).

² Fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet 18. november 2019 med virkning fra 1. januar 2020 med hjemmel i lov av 22. juni 2018 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) §§ 1-5, §§ 6-8 og §9.

2 Likviditet

Målet med kommunens likviditetsstyring er at det til enhver tid skal være tilstrekkelige midler til å dekke løpende betalingsforpliktelser. Samtidig er det et mål å oppnå høyest mulig avkastning innenfor gjeldende risikorammer i finansreglementet.

2.1 Likviditetsbeholdning

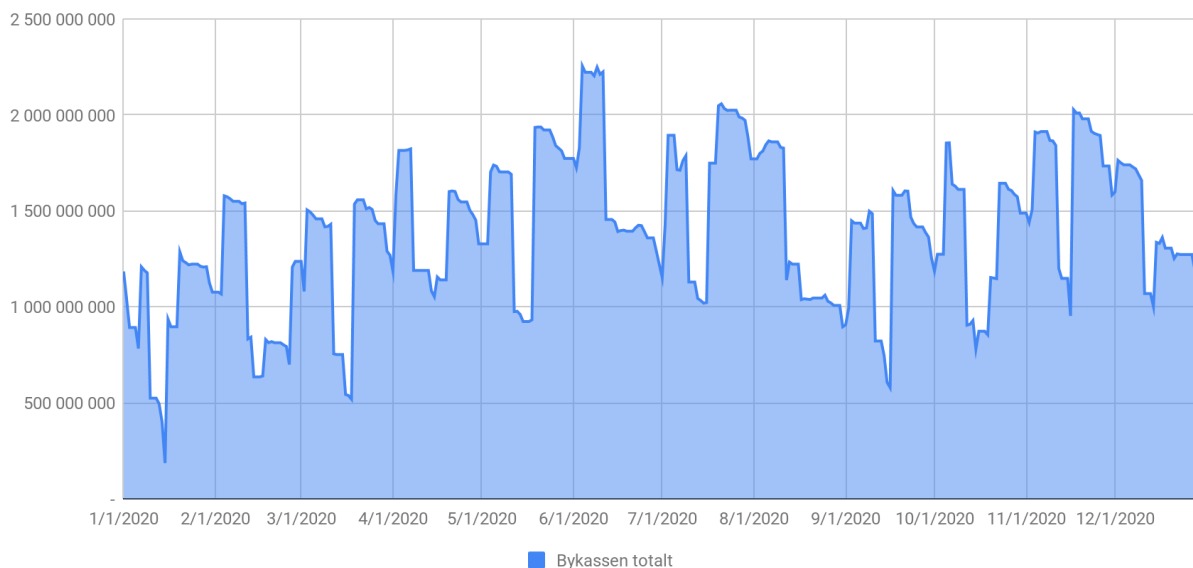
Gjennomsnittlig samlet likviditet i 2020, det vil si summen av bykassens og kraftfondets likviditet, var rundt 1,8 milliarder - opp fra 1,3 milliarder kroner i 2019. Tilsvarende for bykassen isolert var 1,4 milliarder kroner i 2020, opp fra 1 milliard kroner i 2019. Økningen skyldes en viss fremskyndelse av låneopptak knyttet til usikkerheten som fulgte av korona-utbruddet våren 2020. I tillegg har det trukket volumet opp at det gjennom året i stor grad har vært slik at likviditetsplasseringene har gitt en høyere renteinntekt enn rentekostnaden på nye innlån. Per 31.12.2020 var samlet likviditet i bykassen sett 1 192 millioner kroner, se tabell 2.1.

Tabell 2.1 Fordeling av samlet likviditet per motpart 31.12.2020. Tall i millioner kroner

Motpart	Ramme, pr motpart	Faktisk plassering
Hovedbankforbindelse	2 000	991
Banker forvaltningskap > 80 mrd kr	1 000	50
Pengemarkedsfond Odin fondsforvaltning		151
Sum		1 192

50 millioner kroner av bykassens likviditet er plassert i tidsinnskudd med 31 dagers rullerende oppsigelse i Sparebank 1 SMN, dette til en høyere margin enn vanlige bankinnskudd. Bykassen har i en periode hatt overskuddslikviditet, og plasseringene i tidsinnskudd er gjort for å oppnå høyere avkastning. Dette er i tråd med gjeldende finansreglement og vedtatt likviditetsstrategi for 2020.

Figur 1.1 viser den daglige beholdningen av bykassens likviditet gjennom året. Laveste beholdning var 186 millioner kroner. Kommunen har i tillegg en trekkrettighet i hovedbank på 500 millioner millioner kroner, dersom summen av bykassens og kraftfondet likviditet ikke er tilstrekkelig.

Figur 1.1 Likviditet bykassen

Likviditetsbeholdningen hadde en stigende tendens fra og med mars 2020, og deretter en mer flat utvikling - men på et fortsatt relativt høyt nivå. Gjennom året har det i stor grad blitt tatt opp korte sertifikatlån med rente lavere enn innskuddsrenten. Kommunens netto renteresultat ble dermed positiv påvirket av å holde en høyere likviditetsbeholdning enn budsjettet.

2.2 Avkastning

Bykassens likviditet hadde en avkastning i form av rentebetalinger på 16,9 millioner kroner. Fratrasket kostnader gir dette en netto avkastning på 15,5 millioner kroner. Merinntekten skyldes høyere likviditet enn lagt til grunn i budsjettet. Gjennomsnittlig rente på bykassens bankinnskudd i 2020 var 1,2 prosent. Kommunedirektørens oppfatning er at renten på kommunens bankinnskudd er tilfredsstillende og i tråd med det markedet tilbyr.

Tabell 2.2 Avkastning i 2020.

	Beløp
Bokførte mottatte renter	16,9
Kostnader bykassen	-1,4
Samlet avkastning	15,5
Vedtatt budsjett	23,7
Revidert budsjett	12,7
Avkastning over revidert budsjett	2,8

2.3 Likviditetsmål

Kommunedirektøren har et mål om at bykassens tilgjengelige likviditet og trekkrettighet, TKKs bankinnskudd og forventede innbetalinger skal dekke forventede utbetalinger de neste 60 dagene, uten behov for låneopptak. Kommunedirektøren vurderer at likviditetsmålet er tilfredsstillende ivaretatt i løpet av 2020.

2.4 Likviditetsprognose/-rapportering

Lønnsutbetalinger, utbetalinger i forbindelse med investeringer, skatteinngang, frie inntekter med mer, gir store svingninger i likviditetsbeholdningen. Likviditetsprognosen skal hensynta alle disse faktorene, og bidra til å gi trygghet for at kommunen har likviditet til å dekke løpende forpliktelser. Likviditetsprognosen har også betydning for planleggingen av tidspunktet for låneopptak.

Det er rutiner for oppfølging, kontroll, månedlig intern rapportering og politisk rapportering av likviditeten. Det er kommunedirektørens vurdering at kommunen har tilstrekkelig kontroll på likviditetsstyringen.

3 Trondheim kommunes kraftfond (TKK)

3.1 Avkastning, disponering av resultatet og realverdi

I 2020 hadde TKK en nominell avkastning på 234,9 millioner kroner, tilsvarende 3,3 prosent. Dette er 29,8 millioner kroner lavere enn den budsjetterte avkastningen.

Mindreavkastningen kan i all hovedsak tilskrives et betydelig rentefall i kjølvannet av korona-utbruddet. Avkastningen på TKKs forvaltningskapital var 211,8 millioner kroner, tilsvarende 3,2 prosent. TKKs faktisk og budsjettert avkastning for 2020 og avkastning i 2019 fremgår av tabell 3.1.

Tabell 3.1. Avkastning fordelt på investeringer. Beløp i millioner kroner.

Avkastning pr. aktivaklasse	Avkastning 2020		Budsjett for 2020		Avkastning 2019	
	Beløp	Prosent	Beløp	Prosent	Beløp	Prosent
Bankinnskudd	5,5	1,3%	7,3	1,8%	7,9	2,0%
Aksjer	74,5	6,1%	71,7	6,5%	211,0	22,1%
Alternative investeringer	-1,6	-12,7%	0,0	0,0%	2,6	22,0%
Eiendom	4,7	4,7%	5,0	5,1%	4,8	4,9%
Renter, hybrid	19,7	3,6%	27,8	4,8%	35,0	5,0%

Renter, senior flytende	38,5	1,8%	56,4	2,2%	51,5	2,6%
Renter, senior fast	70,6	3,5%	75,7	3,7%	75,8	3,7%
Avkastning forvaltningskapital	211,8	3,2%	244,0	3,8%	388,5	6,3%
TrønderEnergi AS, A-aksjer	13,5	3,0%	11,2	1,5%	11,7	2,7%
TrønderEnergi AS, obl.	5,4	7,4%	5,3	7,1%	5,3	7,1%
TrønderEnergi AS, C-aksjer	0,0	0,0%	0,0		0,0	0,0%
TKP ansvarlig lån	4,2	4,2%	4,2	4,2%	4,2	4,2%
Avkastning samlet kapital	234,9	3,3%	264,7	3,7%	409,8	6,1%
Budsjett 2020 / 2019	264,7				253,9	
Over / under budsjett	-29,8				155,9	

Kommentarer til avkastningen:

- Aksjer har en urealisert gevinst på 74,5 millioner kroner. Aksjeandelen ble vektet opp fra 17 til 20 prosent i løpet av året, noe som bidro til at meravkastningen i aksjer i forhold til budsjett er 2,8 millioner kroner. Gevinsten skyldes en sterk utvikling i aksjemarkedene generelt i tiden etter korona-utbruddet i mars
- Tapet i alternative investeringer er urealisert og kan tilskrives en nedskrivning av verdien i private equity-fondet Viking Venture III
- Hybride rentepapirers avkastning består av kursgevinster og rente (utbetalt og påløpt) på henholdsvis 1,9 og 17,8 millioner kroner
- Avkastningen i senior obligasjoner med flytende rente er summen av 37,6 millioner kroner i utbetalt og påløpt rente og 0,9 millioner kroner i kursgevinster
- Avkastningen i renter med fast rente er i sin helhet utbetalt og påløpt rente
- Kontantutbyttet fra TrønderEnergi-aksjen er 2,3 millioner kroner høyere enn budsjettet, noe som kan tilskrives selskapets gode resultat i 2019

Relativ avkastning

Den faktiske avkastningen i TKKs portefølje målt mot og aksje- og rentereferansene fremgår av tabell 3.2.

Tabell 3.2 Relativ avkastning. Tall i millioner kroner

Aktivaklasse	Beholdning	Avkastning	Indeks	Avkastning	Diff.
KLP Aksje Norge Indeks	415	4,6%	OSEBX	4,6%	0,1%
Odin Norge A	58	8,1%	OSEBX	4,6%	3,6%
Sum norske aksjer	473	5,1%	OSEBX	4,6%	0,5%
KLP Aksje Global Indeks II	375	9,5%	MSCI NOK	11,7%	-2,2%
KLP Aksje Global Indeks I	124	18,6%	MSCI NOK	11,7%	6,9%
Nordea Stabile Aksjer Gl.	206	-2,0%	MSCI NOK	11,7%	-13,7%

Skagen Global II	87	10,8%	MSCI NOK	11,7%	-0,9%
Storebrand Gl. Multifaktor VS	76	-1,8%	MSCI NOK	11,7%	-13,5%
Sum globale aksjer	868	6,6%	MSCI NOK	11,7%	-5,1%
Sum alle aksjer	1 341	6,0%		9,2%	-3,2%
Bankinnskudd	336	1,3%	Statsrente 3 mnd	0,3%	1,0%
Obligasjoner flytende rente	2 854	2,4%	Statsrente 3 mnd	0,3%	2,1%
Obligasjoner fast rente	2 041	3,5%	Statsrente 5 år	0,6%	2,9%

Referanseindeksen for globale aksjer er en USD-basert verdensindeks omregnet til norske kroner, det vil si at indeksen har valutarisiko. Mindreavkastningen i globale aksjer kan først og fremst tilskrives aksjeporteføljens relativt store andel av såkalte verdiaksjer (stabil inntjening og høyt utbytte), der utviklingen var svak gjennom året. Dette i motsetning til vekstaksjer, gjerne basert på teknologi - som hadde et sterkt år.

Avkastningen på bankinnskudd og obligasjoner med flytende rente måles mot årets gjennomsnittlige flytende statsrente. Obligasjoner med fast rente måles mot gjennomsnittlig 5-års fast statsrente. Avkastningen på TKKs obligasjoner er inklusive kursgevinster. Statsrentene er beregnet av Norges Bank. De tidligere referanserentene ST1X og ST4X (kort og lang statsrente) opphørte i starten av 2020.

Disponering av TKKs resultat

TKKs avkastning for 2020 foreslås disponert som det fremgår av tabell 3.3. Disponeringen er i henhold til bystyrets budsjettvedtak og rekkefølgebestemmelsen i TKKs vedtekter.

Tabell 3.3 Disponering av avkastning. Tall i millioner kroner

	Regnskap 31.12.2020	Budsjett
Nominell avkastning TKK (netto finansposter)	234,9	264,7
Driftsutgifter TKK	-3,4	-4,0
Utbytte (avsetning til disposisjonsfond i 2020) for bruk i 2021	-118,4	-118,4
- Til disposisjonsfond (for bruk til investeringer i 2021)	-113,5	-113,5
- Til kollektivfondet (brukes i 2021)	-2,2	-2,2
- Til kulturfondet (brukes i 2021)	-2,2	-2,2
- Til næringsfondet (brukes i 2021)	-0,6	-0,6
Avsetning til TKKs bufferfond	113,1	142,2

I tråd med vedtak i bystyret (sak 126/18) ble regnskapspraksis fra og med år 2018 at all avkastning i TKK utover budsjett, det vil si tidligere udisponert avkastning, blir avsatt til TKKs bufferfond - i tillegg til den budsjetterte avsetningen som kreves for å opprettholde TKKs realverdi. Budsjettert avsetning til TKKs bufferfond er den delen av årets avkastning som antas må holdes tilbake i TKK for å opprettholde TKKs realverdi over tid, det vil si samme formål som den tidligere avsetningen basert på endring i konsumprisindeksen (KPI). Avkastning utover budsjett blir med andre ord ikke avsatt til kommunens disposisjonsfond, men blir liggende i TKK. Dette betyr at avsetning til TKKs bufferfond er residualen som må ta belastningen i år med svak avkastning, som i 2018 - og til en viss grad i 2020.

I 2020 hadde TKK et resultat under budsjett. Avsetningen til TKKs bufferfond blir dermed lavere enn budsjettert, og dermed også - alt annet likt - mindre enn det som kreves for å opprettholde TKKs realverdi fra året før.

TKKs realverdi

TKKs målsatte realverdi tar utgangspunkt i verdien ved utgangen av år 2017, det vil si det siste året med en årlig KPI-avsetning. Realverdien i årene etter 2017 er ment opprettholdt ved at avsetningen til TKKs bufferfond over tid forventes å tilsvare økningen i konsumprisindeksen i årene fra og med 2018.

Tabell 3.4 viser utviklingen i TKKs nominelle verdi fra og med 2018, inklusive de bevegelsene som følger av kostnader og utbytte til kommunen og midler som er tilført TKK utover den tilførselen som følger av årlig avkastning på TKKs investeringer. Det er realverdien av TKKs kjernekapital tillagt bufferfondet, det vil si TKKs egenkapital, ved utgangen av 2017 som skal opprettholdes over tid - det vil si 6 625,6 millioner kroner.

Tabell 3.4 TKK nominell verdi fra og med 2018. Tall i millioner kroner

TKK, nominell verdi og uttak / tilførsel		Egenkapital
UB 2017 Kjernekapital	6 625,6	
UB 2017 Bufferfond	0,0	6 625,6
2018 resultatdisponering		
Avkastning	129,0	
Kostnader og utbytte til kommunen	-63,1	
Tilført, årsoppgjøret	101,0	
Rest, avsatt til bufferfond i 2018	166,9	
UB 2018 Kjernekapital	6 625,6	
UB 2018 Bufferfond	166,9	6 792,5
2019 resultatdisponering		
Avkastning	409,8	
Kostnader og utbytte til kommunen	-94,4	

Rest, avsatt til bufferfond i 2019	315,4	
UB 2019 Kjernekapital	6 625,6	
UB 2019 Bufferfond	482,3	7 107,9
2020 resultatdisponering		
Avkastning	234,9	
Kostnader og utbytte til kommunen	-121,8	
Rest, avsatt til bufferfond i 2020	113,1	
Tilført fra Klæbu i 2020, fondsobligasjon TrønderEnergi AS		
	1,0	
Tilført fra Klæbu i 2020, A-aksjer i TrønderEnergi AS		
	5,0	
Gev. salg fondsobligasjon i TrønderEnergi AS i 2020		
	4,3	
UB 2020 Kjernekapital	6 625,6	
UB 2020 tilført	10,3	
UB 2020 Bufferfond	595,4	7 231,3

Det fremgår av tabellen at verdien av TKK ved utgangen av 2020 er 7 231,3 millioner kroner, og som nevnt er det realverdien av 6 625,6 ved utgangen av 2017 som skal opprettholdes. Tabell 3.5 viser en sammenligning av faktiske verdi og hva som skal til for å opprettholde realverdien - det vil si den målsatte realverdien.

Tabell 3.5 TKK faktisk verdi ift målsatt realverdi

År	Faktisk verdi	** KPI 5 år	Målsatt realverdi	*** KPI år	Målsatt realverdi
UB 2017	6 626		6 626		6 626
UB 2018	6 793	2,59%	6 797	3,49%	6 857
UB 2019	7 108	2,45%	6 964	1,37%	6 951
UB 2020 *	7 231	2,27%	7 122	1,44%	7 051

* Faktisk verdi UB 2020 inkluderer 101 og 10,3 mill kr tilført kraftfondet i hhv 2018 og 2020

** Årlig KPI beregnet som et glidende 5 års gjennomsnitt (jf. KPI-avsetningen fra årene før 2018)

*** KPI det enkelte år

Som det fremgår av tabellen er TKKs faktiske verdi ved utgangen av 2020 høyere enn den målsatte realverdien. Dette gjelder både om det brukes en KPI-vekst beregnet som et 5-års glidende gjennomsnitt (jf TKKs vedtekter), eller om det brukes årlig KPI-vekst.

Det skal likevel nevnes at TKK i kommunens årsoppgjør for 2018 ble tilført 101 millioner kroner. I tillegg ble TKK tilført 6 millioner kroner i 2020, dette i form av Klæbu kommunes aksjer i, og utlån til, TrønderEnergi AS. Summen av dette, 107 millioner kroner, representerer en verdiøkning i TKK som ikke har noe med avkastningen på TKKs investeringer å gjøre.

Som det fremgår av tabell 3.4 har TKKs egenkapital også blitt tilført 4,3 millioner kroner i form av en gevinst ved salget av en fondsobligasjon utstedt av TrønderEnergi AS. Obligasjonen lå i TKKs anleggsmidler og ble derfor ikke inntektsført. Finansielt er imidlertid denne gevinsten en del av TKKs avkastning.

Trekker man ut det som ikke har noe med TKKs avkastning å gjøre, det vil si 107 millioner kroner, blir TKKs faktisk verdi ved utgangen av 2020 - med en forenklet beregning - 7 124 millioner kroner (7 231 - 107). Det er 2 millioner kroner høyere enn målsett realverdi hvis man bruker et glidende 5-års gjennomsnitt for KPI, og 73 millioner kroner høyere enn målsatt realverdi hvis man bruker årlig KPI. Kommunedirektørens konklusjon er derfor at den regnskapspraksisen som ble innført fra og med 2018 så langt har fungert godt når det gjelder å opprettholde TKKs realverdi.

Tabell 3.6 viser hvordan kraftfondet samlede egenkapital fordeler seg på alle underfondene som inngår i kraftfondets forvaltning.

Tabell 3.6 Sum egenkapital fordelt på fond

Kjernekapital	6 625,6
Bufferfond	595,5
Sum	7 221,1
Økning anleggsmidler	10,3
Sum egenkapital	7 231,3

Fordelt på alle under fondene:

TKK	6 910,9
Kollektivfondet	142,9
Kulturfondet	141,4
Næringsfondet	36,1
Sum	7 231,3

3.2 Investeringsporteføljens innhold

Tabell 3.7 viser sammensetningen og verdien av TKKs investeringsportefølje UB 2020³ og UB 2019.

Tabell 3.7 TKKs forvaltningskapital og samlet kapital. Tall i millioner kroner

TKK beholdning	31.12.2020	Andel	31.12.2019	Andel
Bankinnskudd / likviditet	335,5	5,0%	742,7	11,4%
Aksjer	1 341,3	20,1%	1 159,2	17,7%
Alternative investeringer	11,0	0,2%	12,6	0,2%
Eiendom	100,9	1,5%	100,9	1,5%
Renter, hybrid	488,0	7,3%	674,1	10,3%
Renter, senior flytende	2 366,2	35,4%	1 867,3	28,6%
Renter, senior fast	2 041,0	30,5%	1 981,0	30,3%
Forvaltningskapital	6 683,8	100,0%	6 537,8	100,0%
TrønderEnergi AS, A-aksjer	451,6		446,6	
TrønderEnergi AS, fondsobligasjon			75,0	
TrønderEnergi AS, C-aksjer	80,3			
TKP ansvarlig lån	100,0		100,0	
Samlet kapital	7 315,7		7 159,4	

Aksjer

Ved utgangen av 2020 hadde TKK aksjeinvesteringer på 1 341,3 millioner kroner. Dette fordelt på 473,0 og 868,3 millioner kroner i henholdsvis det norske og det globale aksjemarkedet. Aksjeinvesteringene er utelukkende i form av aksjefond. Aksjeinvesteringen fordelt på de ulike aksjefondene fremgår av tabell 3.8.

Det ble kjøpt aksjer for 108 millioner kroner i 2020. Av dette var 80 millioner kroner en rebalansering i kjølvannet av aksjefallet i mars, og resten var et ledd i å øke aksjeandelen fra 17 til 20 prosent.

Tabell 3.8 Aksjeinvesteringer. Tall i millioner kroner

Aksjebeholdning i TKK	Beløp	Andel i %
KLP Aksje Norge Indeks	414,8	30,9%
Odin Norge A	58,2	4,3%

³ Tallene er før kostnader (-3,2 mill) og avsetning til kommunens disposisjonsfond (-118,4 mill) og inkluderer ikke amortiseringseffekt i fastrenteporteføljene (-4,6 mill), påløpt ikke utbetalt rente (+44,2 mill) og anordning kontantutbytte fra eiendomsfond (+1,2 mill)

Sum norske aksjer	473,0	35,3%
KLP Aksje Global Indeks II	375,4	28,0%
KLP Aksje Global Indeks I	123,9	9,2%
Nordea Stabile Aksjer Global	205,8	15,3%
Skagen Global II	87,0	6,5%
Storebrand Gl. Multifaktor Valutasikret	76,1	5,7%
Sum globale aksjer	868,3	64,7%
Sum alle aksjer	1 341,3	100,0%

Det er en overvekt av globale aksjer, noe som etter kommunedirektørens oppfatning er fornuftig med hensyn på diversifisering og risikojustert avkastning. Ved utgangen av 2020 var rundt 76 prosent av den globale aksjeporteføljen sikret i norske kroner.

Alle eksterne forvaltere i TKK legger internasjonalt anerkjente etiske prinsipper til grunn i sin forvaltning, og har bekreftet at forvaltningen samsvarer med TKKs etiske profil. Kommunedirektørens oppfatning er derfor at all ekstern forvaltning har foregått i tråd med TKKs etiske regelverk.

Alternative investeringer

TKKs alternative investeringer i form av hedgefond og private equity fremgår av tabell 3.9. Investeringene ble gjort i perioden 2004 - 2008. Dette er ikke en del av TKKs investeringsunivers i dag.

Tabell 3.9 Alternative investeringer. Tall i millioner kroner

Alternative investeringer	Beløp
Private equity, Viking Venture III	10,9
Hedgefond, Sector Spesit I Fund Class A	0,1
Sum	11,0

Den rapporterte verdien på Viking Venture III er basert på forvalterens verdivurdering av fondets underliggende investeringer ved utgangen av 3. kvartal 2020. I hedgefondet er det startet en prosess for innløsning som kan antas å være slutført i løpet av første halvår 2021.

Rentebærende investeringer

Sum beholdning av rentebærende investeringer fordelt på ulike instrumenter fremgår av tabell 3.10.

Tabell 3.10 Rentebærende investeringer. Tall i millioner kroner

Rentebærende instrumenter	Beløp	Andel i %
---------------------------	-------	-----------

Bankinnskudd	336	6,4%
Hybrid (fondsobligasjoner og ansvarlige lån)	488	9,3%
Senior, flytende rente	2 366	45,2%
Senior, fast rente	2 041	39,0%
Sum	5 231	100,0%

Hybride rentepapirer består av 115 og 373 millioner kroner i henholdsvis fondsobligasjoner og ansvarlige lån.

I senior flytende rente inngår såkalte "Senior non-preferred" for 410 millioner kroner. Dette er papirer som ligger mellom tradisjonelle senior og ansvarlig / fonds når det gjelder kreditors beskyttelse ved en eventuell insolvens hos låntager.

Senior rentepapirer med fast rente er fastsatt til en verdi tilsvarende pålydende.

Kredittkvalitet (rating) i rentebærende investeringer

Ratingen på TKKs rentebærende investeringer varierer fra AA- til BBB- og gjennomsnittet ligger i området A- til BBB+. De fleste ratinger i sektorene bank og kraft er offisiell, men i sektoren "andre utstedere" er det typisk annen type uoffisiell kredittvurdering - vanligvis en såkalt credit-score fra en eller flere investeringsbanker. Rentebærende investeringer fordelt på ratingklasser fremgår av tabell 3.11.

Tabell 3.11 Kredittkvalitet (rating) i rentebærende investeringer. Tall i millioner kroner

Ratingklasse	Beløp	Andel i %
AAA	0	0%
AA	0	0%
AA-	570	11%
A+	521	10%
A	425	8%
A-	769	15%
BBB+	1 680	32%
BBB	768	15%
BBB-	498	10%
Sum	5 231	100%

Endringer i TKKs anleggsmidler

Med kommunesammenslåingen i 2020 ble Klæbus beholdning av A-aksjer og fondsobligasjon i TrønderEnergi AS, verdsatt til henholdsvis 5 og 1 millioner kroner, tilført

TKKs anleggsmidler. Nye Trondheims beholdning av fondsobligasjonen ble dermed 76 millioner kroner. Denne obligasjonen ble solgt i juni 2020 for 80,3 millioner kroner, det vil si med en gevinst på 4,3 millioner kroner. Salgsbeløpet ble konvertert til C-aksjer i TrønderEnergi AS, som dermed er verdsatt til 80,3 millioner kroner i TKKs anleggsmidler. Transaksjonen er i henhold til bystyrevedtak (PS 43/20).

3.3 Finansreglementets investeringsrammer

Allokering aktivklasser

Tabell 3.12 viser allokeringsrammene gitt i finansreglementets punkt 4.2.2 og de faktiske vektene mellom de tre aktivklassene; aksjer, rentebærende og eiendom. Vektingen måles med basis i TKKs forvaltningskapital ved utgangen av året.

Tabell 3.12 Overordnet aktivaallokering

Aktivaallokering	Ramme	Nøytral	Faktisk
Rentebærende	100%	78%	78%
Aksjer	20%	20%	20%
Eiendom	3%	2%	2%

Rentebærende investeringer - fordeling på sektor og utsteder

Finansreglementets punkt 4.2.4 setter rammer for TKKs eksponering i rentebærende investeringer innenfor angitte sektorer i forhold til forvaltningskapitalen. Som det fremgår av tabell 3.13 var posisjonene innenfor rammene.

Tabell 3.13 Sektorfordeling rentebærende investeringer

Sektor rentebærende	Ramme	Faktisk
Stat / kommune	100,0 %	0,0%
Bank	70,0 %	39,0%
Kraft	30,0 %	17,7%
Andre	30,0 %	21,6%

Finansreglementets punkt 4.2.4 setter også rammer for TKKs eksponering i rentebærende investeringer på en enkelt motpart i forhold til forvaltningskapitalen. Kommunedirektøren fastsetter nærmere kredittrammer for hver enkelt motpart på grunnlag av rating eller annen kredittvurdering. TKKs største eksponeringer mot motparter i de ulike sektorene fremgår av tabell 3.14. Største eksponering ved utgangen av året er i DNB med 6,9 prosent av TKKs forvaltningskapital.

Tabell 3.14 Største eksponering mot enkeltmotpart, fordelt på sektor

Sektor rentebærende	Ramme	Faktisk
Stat / kommune	20,0%	0,0%
Bank og kredittforetak: Forvaltningskapital > 80 mrd	15,0%	6,9%
Bank og kredittforetak: Forvaltningskapital < 80 mrd	5,0%	1,4%
Kraft	10,0%	3,2%
Andre	5,0%	3,4%

Renter hybrid

Øvre ramme for hybride rentepapirer (ansvarlige lån og fondsobligasjoner) er 12 prosent av forvaltningskapitalen, og av dette kan ikke mer enn 8 prosent være fondsobligasjoner. Status ved utgangen av 2020 er en samlet andel på 7,3 prosent, herav 1,7 prosent fondsobligasjoner.

Valuta

TKK har investeringer i utenlandsk valuta uten sikring i norske kroner tilsvarende motverdien av 211 millioner kroner, noe som i all hovedsak kan tilskrives den delen av globale aksjeinvesteringer som ikke er valutasikret. I henhold til finansreglementets punkt 4.2.9 kan TKK ha valutaeksponering i aktivaklassen aksjer for inntil ti prosent av forvaltningskapitalen - som ved utgangen av året tilsvarer 668 millioner kroner.

3.4 Handelsmotparter

Tabell 3.15 viser hvilke motparter TKK har gjort handel med i 2020. Tabellen viser i hvilken grad motpartene er brukt, målt ved det beløpet som omfattes av kjøp og salg av rentebærende verdipapirer og andeler i aksjefond. Tabellen inkluderer ikke bevegelser på TKKs bankinnskudd.

Tabell 3.15 Fordeling av handel med motparter

Motpart	Andel av totale handler
DNB Markets	43%
Danske Markets	17%
Nordea Markets	14%
KLP Kapitalforvaltning	9%
Spb 1 Markets	7%
Swedbank DCM	7%
Handelsbanken	3%

TKKs bankinnskudd er fordelt som det fremgår av tabell 3.16

Tabell 3.16 Bankinnskudd fordelt på bank

Motpart	Andel
DNB	51%
Sparebank 1 SMN	34%
RørosBanken	15%

3.5 Finansiell risiko, stresstest

Stresstesten tar utgangspunkt i TKKs faktiske verdier (markedsverdi) ved utgangen av året, uavhengig av kommunale regler for verdsettelse og regnskapsføring. Testen viser tapspotensialet rent finansielt basert på kredittrisiko og bevegelser i finansmarkedene. Dette gir et bilde av det som kan anses som verste mulige utfall hvis kommunen skulle bli tvunget til å avvikle TKK og dermed måtte selge TKKs samlede aktiva under vanskelige markedsforhold.

Ved årsskiftet hadde TKKs forvaltningskapital (omløpsmidlene) en markedsverdi på 6 849 millioner kroner. Rapportert verdi er 6 684 millioner kroner. Det lå med andre ord 165 millioner kroner i merverdier i porteføljen. Merverdier i omløpsmidlene virker som en buffer når det gjelder å beregne det finansielle tapets effekt på kommunens resultatregnskap. TKKs samlede portefølje, det vil si omløpsmidler tillagt anleggsmidler hadde en markedsverdi og rapportert verdi på henholdsvis 7 743 og 7 316 millioner kroner, det vil si merverdier på 427 millioner kroner. Merverdien i anleggsmidlene ligger i sin helhet i A-aksjene i TrønderEnergi AS.

Stresstesten som benyttes er basert på Finanstilsynets "Stresstest II" for pensjonskasser og livsforsikringsselskaper fra 2010. Som det fremgår nedenfor er aksjer stresset med et tap på 20 prosent, noe som gir et potensial for tap på 270 millioner kroner. Eiendom blir belastet med et tap på 12 prosent. Obligasjonsporteføljen blir belastet med renterisiko, det vil si det kursfallet som oppstår ved en oppgang i rentenivået generelt på 1,5 prosentpoeng. Obligasjonsporteføljen blir i tillegg belastet spreadrisiko, det vil si det kursfallet som oppstår ved en generell økning i obligasjoners margin over referanserenten.

Testen forutsetter at aller verste utfall ikke oppstår i alle aktivaklassene samtidig. Summen av tapspotensialet i hver aktivaklasse reduseres derfor med en korrelasjonseffekt.

Tapspotensial, finansielt tap basert på markedsverdier

Tabell 3.17 viser det finansielle tapspotensialet i TKKs forvaltningskapital fordelt på ulike aktiva. Ut fra testens forutsetning kan man konkludere med at største mulige tap i omløpsmidlene er 475 millioner kroner.

Tabell 3.17 Stresstest TKKs omløpsmidler. Tall i millioner kroner

Aktiva	Beholdning	Parameter	Tapspotensi al
Aksjer og alternative investeringer	1 352	20,0%	270
Eiendom	122	12,0%	15
Renter, renterisiko	5 039	1,5 %-p	122
Renter, spreadrisiko	5 039		199
Valuta	211	12,0%	25
Sum markedsrisiko			631
Fradrag for korrelasjonseffekter			-156
Samlet tapspotensial			475

I en stresstest av TKKs samlede portefølje, det vil si både omløps- og anleggsmidler, er estimatet at største mulige finansielle tap er 638 millioner kroner. Det vil si at det finansielle tapspotensialet øker med 163 millioner kroner når anleggsmidlene inkluderes i testen, noe som i hovedsak skyldes at aksjene i TrønderEnergi AS stresses med et tap på 20 prosent.

Effekt på kommunens resultatregnskap

Tabell 3.18 skisserer konsekvensen for kommunens regnskapsresultat hvis ovennevnte finansielle tap i forvaltningskapitalen skulle bli en realitet. Regnestykket forutsetter at TKK har en budsjettert avkastning og kostnader på henholdsvis 265 og fire millioner kroner, at budsjettert avsetning til kommunens disposisjonsfond (utbytte) og avsetning til TKKs bufferfond (bevaring av realverdi) er henholdsvis 118 og 142 millioner kroner og at omløpsporteføljens merverdier på 165 millioner kroner reduserer den negative effekten i kommunens resultatregnskap.

Dersom TKK i løpet av året taper 475 millioner kroner av forvaltningskapitalen, gir det et resultat etter driftskostnader på minus 314 millioner kroner, 575 millioner kroner under budsjett - og det gir en tilsvarende svekkelse i kommunens netto driftsresultat.

Lenger ned i resultatregnskapet vil avsetningen på 118 millioner kroner fra TKKs bufferfond til kommunens disposisjonsfond gå som budsjettert. Dette påvirker ikke kommunens mer- eller mindreforbruk, i og med at dette både er en kostnad og en inntekt i kommunens driftsresultat - med netto effekt lik null. I regnskapsmessig forstand er denne avsetningen en flytting av penger innad i kommunens disposisjonsfond. Avsetningen til TKKs bufferfond på 142 millioner kroner, som er en kostnad i regnskapet, faller bort.

Dette betyr at tapet i TKK gir et regnskapsmessig merforbruk på 314 millioner kroner, det vil si TKKs rapporterte nominelle avkastning fratrukket kostnader. Kommunen har ved utgangen

av 2020 et disposisjonsfond på 1 200 millioner kroner, og vil på den måten kunne dekke inn merforbruket.

Av tabellen fremgår det også at TKKs realverdi i dette tilfellet faller med 575 millioner kroner, som er summen av TKKs negative resultat på 314 millioner kroner, 118 millioner kroner utbetalt i utbytte og bortfallet av avsetning til TKKs bufferfond på 142 millioner kroner.

Tabell 3.18 Effekt på Trondheim kommunes resultatregnskap. Tall i millioner kroner

	Regnskap	Budsjett	Avvik
Stresstestens beregnede tapspotensial i TKKs omløpsmidler	-475		
Ikke rapporterte merverdier i TKKs omløpsmidler	165		
TKK rapportert nominell avkastning	-310	265	-575
TKK driftskostnader	-4	-4	0
TKKs netto driftsresultat i regnskapet	-314	261	-575
Avsetning til kommunens disposisjonsfond	-118	-118	0
Avsetning til TKKs bufferfond	0	-142	142
Regnskapsmessig mer- / mindreforbruk	-314	0	-314
Endring TKKs realverdi	-575	0	-575

4 Gjeld

Ved utgangen av 2020 er samlede innlån 19,6 milliarder kroner. Kommunens lån til investeringsformål utgjør 17,2 milliarder kroner.

Gjennomsnittlig rente på investeringslån falt fra 2,57 prosent til 1,63 prosent i løpet av 2020. Gjennomsnittlig rente for året var 2,02 prosent. Andelen fastrentelån ved utgangen av 2020 er 50,1 prosent.

4.1 Låneporteføljens sammensetning

Innlån

Tabell 4.1 viser sammensetningen av kommunens innlån.

Tabell 4.1 Fordeling av lånegjeld til investeringsformål og videre utlån.

Låneformål	31.12.2020	31.12.2019
Totale innlån	19 587	18 001
- Innlån startlån til videre utlån	2 086	1 792
- Innlån til videre utlån Pirbadet	209	218
- Innlån til videre utlån Helseplattformen	64	22
Lån til investeringsformål	17 228	15 969
Herav:		
Lån tilknyttet VARFS	3 976	3 425
Lån med rentekompensasjon fra staten	1 011	1 030
Lån tilknyttet utleie av boliger	932	1 038
Lån med ekstern finansiering	5 920	5 493

Investeringslån

Lån til investeringsformål er 17 228 millioner kroner, en økning på 1 259 millioner kroner i løpet av året. Nye låneopptak knyttet til kommunens investeringer i 2020 var på 1 426 millioner kroner. Den reviderte lånerammen for 2020 var på inntil 2 123 millioner kroner.

Lån til investeringsformål fordeles mellom lån til eksternt finansierte investeringer på 5 920 millioner kroner, og lån til investeringer som belaster bykassen på 11 308 millioner kroner. Lån til eksternt finansierte investeringer er knyttet til vann, avløp, renovasjon, feiing og slam (VARFS), lån med rentekompensasjon fra staten og lån som finansierer boliger med husleieinntekt.

Videre utlån - startlån

Startlån er lån til boligformål hvor låntakerne betaler avdrag og renter som skal dekke kommunens innlånskostnader. I 2020 ble det lånt inn 350 millioner kroner, mens det ble lånt ut 401 millioner kroner. Kommunen har da samlet innlån på 2 086 millioner kroner og utlån for 2 062 millioner kroner.

Videre utlån – investeringslån

Andre videre utlån er lån til Stiftelsen Trondheim pirbad og Helseplattformen AS. Lånet til Helseplattformen er todelt, ett lån til investering og ett lån til drift. Dette er gjort på grunn av at finansieringen til disse to utlånene er forskjellig. Lån til investering er finansiert i rentemarkedet, mens lånet til drift er finansiert av disposisjonsfondet. Ved utgangen av året er totale videre utlån på 295 millioner kroner.

Tabell 4.2 Videre utlån - investeringer. Tall i millioner kroner

Låntaker	31.12.2020	31.12.2019
Stiftelsen Trondheim pirbad, flytende lån	69	72
Stiftelsen Trondheim pirbad, lån med fast rente	140	146
Helseplattformen AS, drift	31	22
Helseplattformen AS, investering	64	12

Lånekilder

Tabell 4.4 viser kommunens lånekilder. Fordelingen er noe endret fra 2019. KLP har fått en lavere andel, mens Kommunalbanken har tatt en større andel. Andelen korte lån er økt noe, forklaring under tabellen.

Tabell 4.4. Sammensetning av samlede innlån. Tall i millioner kroner og prosent

Type lån	31.12.2020		31.12.2019	
	Beløp	Prosent	Beløp	Prosent
Husbankens startlån	2 086	10,6%	1 792	10,0%
KLP	2 868	14,6%	2 877	16,0%
Kommunalbanken	6 649	33,9%	5 042	28,0%
Kommunalbanken (korte lån)	1 914	9,8%	568	3,2%
Obligasjonslån	6 000	30,6%	6 000	33,3%
Sertifikatlån	70	0,4%	1 722	9,6%
Sum innlån	19 587	100,0%	18 001	100,0%

Per 31. desember 2020 har kommunen sju kortsiktige lån på til sammen 1 984 millioner kroner, inkludert lån til videreutlån. I lånestrategien for 2020 var det lagt opp til kortsiktige investeringslån for inntil 1,75 milliarder kroner, men mot slutten av 2020 ble det besluttet en midlertidig økning av de korte lånene som følge av usikkerhet rundt investeringstakten mot årsslutt.

Utvikling i samlede innlån

Tabell 4.5 viser samlede innlån de siste fem årene.

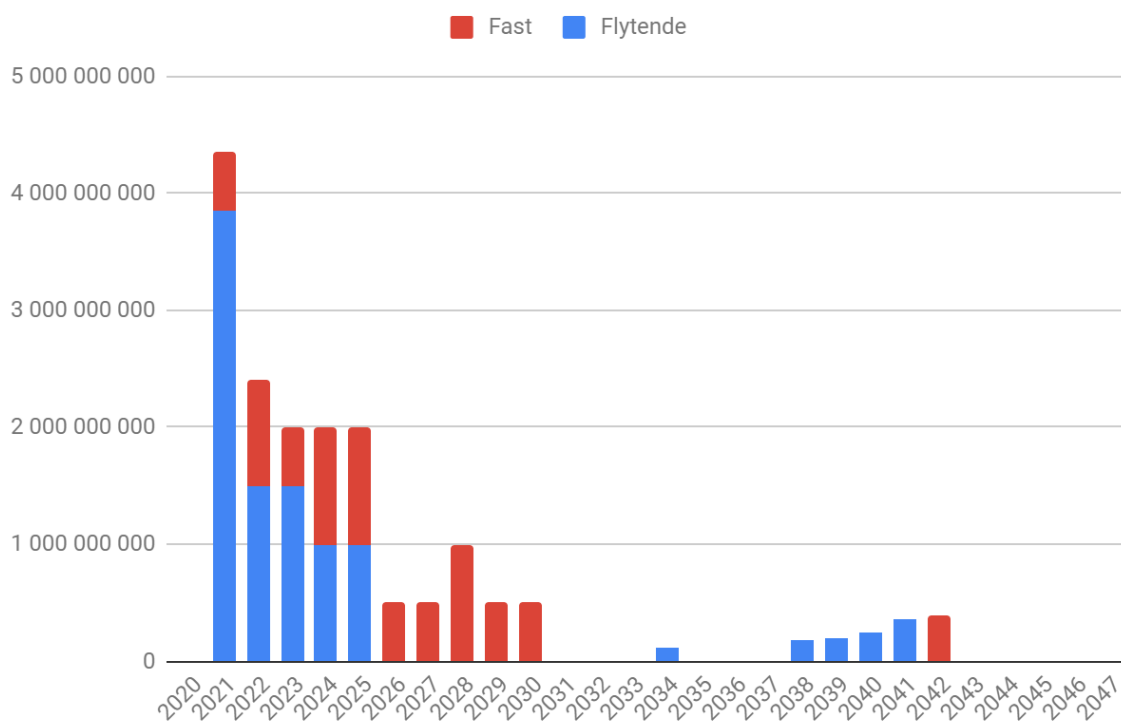
Tabell 4.5. Utvikling i kommunens innlån. Tall i millioner kroner

Låneformål	2016	2017	2018	2019	2020
Lån til investeringsformål	14 214	14 241	14 682	15 969	17 228
Videre utlån - startlån	1 398	1 477	1 615	1 792	2 086
Videre utlån - inv.lån	286	240	229	240	209

Kommunens innlån økte med drøyt 1,5 milliarder i 2020. Investeringslån økte med 1,3 mrd kroner, videre utlån til startlån økte med 294 millioner kroner mens utlån til Stiftelsen Trondheim pirbad er redusert med 8 millioner kroner.

Låneforfall og renteregulering

Figur 4.1 viser årlige forfall på kommunens lån. I perioden 2021 - 2025 er det årlige forfall på mellom 2 000 og 4 200 millioner kroner. Låneforfallene fordeles så jevnt som mulig.

Figur 4.1 Låneforfall per år 2021-2047.

Som figuren viser, er det høyere låneforfall de første fem årene enn senere i perioden. Dette skyldes at etterspørselen etter flytende lån i obligasjonsmarkedet er sterkt avtakende på løpetider lengre enn fem år.

I løpet av 2020 har lån med forfall i 2021, 2022, 2023 og 2025 økt med henholdsvis 1800, 1000, 500 og 500 millioner kroner. Samlet låneforfall i 2021 består av 2,5 mrd kroner i lange lån og 1,9 mrd kroner i korte lån. Økt låneforfall lengre ut på diagrammet skyldes nye låneopptak i 2020.

Kommunalbanken har en klausul i flere låneavtaler med Trondheim kommune, som gir Kommunalbanken rett til å si opp lån med 6-12 måneders varsel. Dette gjelder fra utløp av eventuelle fastrenteperioder eller perioder med fast margin på flytende lån. Etter en risikovurdering har kommunedirektøren besluttet å ta hensyn til klausulen ved rapportering

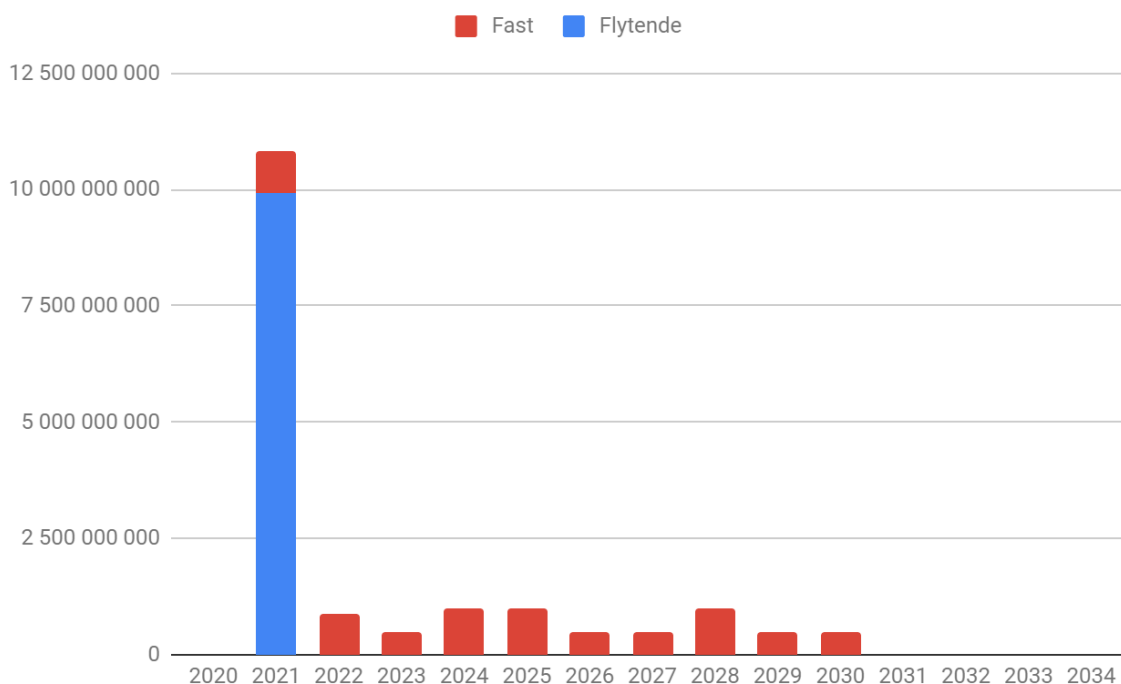
av låneforfall. Kommunen har lån i Kommunalbanken for om lag 5,6 milliarder kroner ved utgangen av 2020. Klausulen omfatter låneavtaler med lånevolum på 2,4 milliarder kroner. I tillegg reduseres løpetiden på to lån som samles utgjør én milliard kroner, som følge av klausulen. Den rapporterte tiden frem til forfall på disse to lånene reduseres derfor som det fremgår av tabell 4.6.

Tabell 4.6 Lån i Kommunalbanken som rapporteres med kortere løpetid enn tidligere. Tall i millioner kroner

Lånenummer	Forfall hensyntatt klausul 12 mnd	Forfall ut i fra avtale	Restgjeld 2020
20160062	2021	2046	500
20150431	2025	2045	500

Kommunen har lån med 20-30 års løpetid som bidrar til god spredning på låneforfallene i porteføljen. Dette er lange lån i Kommunalbanken og KLP Kommunekreditt.

Figur 4.2 viser at lån for i underkant av 11 milliarder kroner rentereguleres i 2021. Av dette er 10 milliarder kroner lån med flytende rente og det resterende er lån som har fastrenteforfall i 2021. De røde søylene viser når lån med fast rente har renteregulering. Årlige rentereguleringer ligger mellom 500 og 1 000 millioner kroner. Det tas hensyn til denne profilen når nye fastrentelån tas opp.

Figur 4.2 Rentereguleringer fordelt per år 2021-2034

4.2 Rentebetingelser og rentebinding

Gjennomsnittlig rente på investeringslån i 2020 var 2,02 prosent, 2,57 prosent ved inngangen til året og 1,63 prosent ved utgangen av året. Renteoppgangen skyldes at lån med flytende rente har sunket med nesten 1,2 prosentpoeng som følge av reduserte markedsrenter. Nye fastrentelån har gitt en reduksjon i gjennomsnittlig fastrente med 0,3 prosent.

Tabell 4.7 Gjennomsnittlig rente.

	31.12.2020	31.12.2019
Lån med fast rente	2,74%	3,04%
Lån med flytende rente	0,98%	2,22%
Alle lån til investeringsformål	1,63%	2,57%

Rentebinding og renteeksponering investeringslån

Ved vurdering av netto renteeksponering i kommunens investeringslån, må det tas hensyn til at en del av lånene genererer både kostnader og inntekter, som varierer med rentenivået. Dette gjelder først og fremst lån knyttet til VARFS-området og lån som gir rentekompensasjon fra staten. De renteavhengige inntektene varierer med henholdsvis rullerende fem-års swaprente og Husbankens flytende rente. De to områdene utgjør ved årsskiftet et lånevolum på 4 987 millioner kroner. Det tilsier at et tilsvarende volum av investeringslånene bør ha en rentekostnad som i størst mulig grad svinger i takt med renteinntekten fra disse områdene. Kommunedirektøren velger å ta opp disse lånene til flytende rente. På den måten reduseres kommunens renterisiko. Investeringslån med renterisiko reduseres da til 12 241 millioner kroner.

Investeringslån med fastrente lenger enn ett år er samlet på 6 400 millioner kroner. Dette gir en fastrenteandel på 52 prosent.

Tabell 4.8 og tabell 4.9 beskriver hvordan fastrenteandelen beregnes.

Tabell 4.8 Lån hvor rentebinding skal vurderes. Tall i millioner kroner

Lånetype	31.12.2020
Lån til investeringsformål	17 228
- Lån til VARFS-formål	3 976
- Lån med rentekompensasjon fra staten	1 011
Lån hvor rentebinding skal vurderes	12 240

Tabell 4.9 Beregning av fastrenteandel. Tall i millioner kroner

	31.12.2020
Lån hvor rentebinding skal vurderes	12 240
Lån med fastrente lenger enn ett år	6 400
Fastrenteandel	52%

Det er relevant å vurdere hvor utsatt kommunens samlede økonomi er for en endring i det generelle rentenivået. Da må det tas hensyn til renteinntekter i bykassens likviditet og i TKKS plasseringer med flytende rente. Her varierer volumet, men ved årsskiftet utgjorde dette plasseringer for 4 579 millioner kroner. Lån med flytende rente utgjorde på samme tidspunkt 6 373 millioner kroner. Det vil si at kommunen har netto eksponering mot flytende rente på 1 794 millioner kroner. En økning i markedsrenten på ett prosentpoeng ville dermed gitt en årlig kostnadsøkning for kommunen på snaut 18 millioner kroner, noe som etter kommunaldirektørens vurdering er en håndterbar renterisiko.

Kommunens samlede renterisiko er beregnet uten at det tas hensyn til den effekten en eventuell renteøkning har på kommunens husleieinntekter og pensjonskostnader. Husleieinntektene øker gradvis over tre år når rentenivået øker. Forventet avkastning på pensjonskassens midler øker også når renten øker, noe som igjen reduserer kommunens pensjonskostnader. Motsatt vil et rentefall gi reduserte rentekostnader på lån, reduserte inntekter fra renteavhengige områder og en forventning om økte kostnader til pensjon.

Rentederivater

Det løper en rentebytteavtale knyttet til låneporteføljen. Avtalen er knyttet opp mot et spesifikt lån på 400 millioner kroner, slik at kommunen netto betaler fast rente på dette lånet. I tillegg er det to rentebytteavtaler som ikke er tilknyttet noe spesielt lån.

Tabell 4.10 Oversikt derivatavtaler og tilknyttede lån

Rentebytteavtaler					Lån		
Avtalenummer	Beløp	Start	Forfall	Fastrente	Lånummer	Beløp	Kreditt margin
30890590-FO7130V	400	25.06.2015	25.06.2022	3,65%	20120346	400	0,70%
DB4450588	50	20.06.2013	20.06.2022	3,65%			
DB4471183	50	20.06.2013	21.06.2021	3,60%			

4.3 Kapitalkostnader

Lån til investeringsformål

Kapitalkostnadene er summen av betalte renter og avdrag. Tabell 4.10 viser utviklingen i disse kostnadene de fem siste årene.

Regnskapsførte avdrag på investeringslån er 796 millioner kroner i 2020, dette som budsjettert. Kommunedirektøren budsjetterte med ordinære avdrag som tilsvarer en gjennomsnittlig avdragstid på 28 år, og i tillegg ekstraordinære avdrag på 207 millioner kroner. Betalte avdrag på 796 millioner kroner innebærer en gjennomsnittlig nedbetalingstid på 21 år.

Rentekostnadene ble 340 millioner kroner. Budsjetterte rentekostnader var 333 millioner kroner. Avviket på 7 millioner kroner skyldes noe høyere markedsrenter mot slutten av 2020.

Tabell 4.11 Kapitalutgifter knyttet til investeringslån. Beløp i millioner kroner.

	2016	2017	2018	2019	2020
Renter	357	326	326	372	340
Avdrag	429	468	562	714	796
Sum kapitalutgifter	786	794	888	1 085	1 136

Minimumsavdrag

Kommuneloven slår fast at den samlede lånegjelden skal avdras med like årlige avdrag (serielånprinsippet). Med samlet lånegjeld menes summen av investeringslån, og det er denne summen - ikke det enkelte lån - som omfattes av kommunelovens bestemmelse om låneavdrag. Gjenstående løpetid for den samlede gjeldsbyrden skal ikke være større enn den veide levetiden for kommunens anleggsmidler ved siste årsskifte. Dette innebærer at kommunen, som et minimum, skal nedbetale gjelden i takt med kapitalslitet slik det beregningsteknisk framstår.

Trondheim gikk fra 2018 av over til å benytte forenklet metode i tråd med ny kommunelov, som trådte i kraft 1.1.2020. Overgangen til ny metode gir økte minimumsavdrag. Dette skyldes i hovedsak at anlegg under utførelse er med i beregningsgrunnlaget. Det vil si 28 års nedbetalingstid for Trondheim kommune for regnskapsåret 2020, som det fremgår av tabell 4.12.

Tabell 4.12 Beregning av minimumsavdrag. År og beløp i millioner kroner

	Vektet levetid anlegg	Forenklet metode	Regnearkmod ellen	Faktisk avdrag
2020	28	589		796
2019	31	471		714

Startlånsordningen

Kapitalutgiftene til startlån fremgår av tabell 4.13. Avdragene inkluderer ekstraordinære avdrag. Låntakerne betaler renter og avdrag som kommunen benytter til å betjene innlånene knyttet til ordningen.

I 2020 var rentekostnaden for kommunen 40,2 millioner kroner, mens renteinntekten var 41,8 millioner kroner. Avviket skyldes at låntakerne betaler en margin på 0,25 prosentpoeng til dekning av kommunens administrasjonskostnader med ordningen.

Betalte avdrag var 114 millioner kroner, mens mottatte avdrag var 150 millioner kroner. Differansen skyldes hovedsakelig innbetaling av ekstraordinære avdrag fra låntagere, og disse midlene lånes ut til nye låntagere på et senere tidspunkt.

Tabell 4.13 Kapitalutgifter startlån. Beløp i millioner kroner

	2016	2017	2018	2019	2020
Renter	28	27	26	32	40
Avdrag	273	172	162	123	114
Sum kapitalutgifter	301	199	188	154	154

Videre utlån, investeringslån

Renteutgiftene knyttet til videre utlån var 4,8 millioner kroner, mot budsjettet 4,9 millioner kroner. Renteinntekten var 5,2 millioner kroner, mot budsjettet 5,5 millioner kroner.

Mottatte avdrag var 9,8 millioner kroner, og betalte avdrag var 8,7 millioner kroner.

4.4 Status i henhold til krav i finansreglementet

Kommunedirektøren mener at gjeldsforvaltningen utøves i henhold til kravene i finansreglementet.

I finansreglementet er det definert krav om minimum rentebinding på en tredjedel av netto lånegjeld. Netto lånegjeld defineres som kommunens gjeld til investeringsformål, fratrukket VARFS-lån og lån med rentekompensasjon fra staten. Andelen lån med fast rente er ved årsskiftet 52 prosent. Finansreglementets krav om minimum 33 prosent fastrente er dermed oppfylt.

Hvert enkelt lån skal ikke utgjøre mer enn ti prosent av alle investeringslån. På finansieringstidspunktet er hovedsakelig hvert enkelt lån normalt 500 millioner kroner.

Største enkeltlån er 650 millioner kroner, som utgjør 3,7 prosent av investeringslånene. Finansreglementets krav er dermed oppfylt.

Lån med hovedstolsforfall innen ett enkelt kalenderår skal maksimalt utgjøre 30 prosent av investeringslånene. Ved utgangen av 2020 er det forfall for 4 350 millioner kroner de neste 12 måneder. Dette utgjør 25,0 prosent av alle investeringslån, og finansreglementets krav er oppfylt. Det er god spredning på låneforfall, slik figur 4.1 viser. Refinansieringsrisikoen i porteføljen anses derfor som moderat.

Tabell 4.14 Rapportering i forhold til finansreglementet. Tall i prosent.

Finansreglementets bestemmelser	Krav	Status	Avvik
Rentebindingsandel	Minimum $\frac{1}{3}$ av netto rentebærende gjeld	52%	Nei
Refinansieringsandel ett år fram i tid	Maksimum 30 prosent av låneporteføljen	25%	Nei
Størrelse på største innlån	Maksimum 10 prosent av låneporteføljen	3,7%	Nei
Bruk av derivater	Kun anvendelse på underliggende gjeld	Ja	Nei
Låneforfall	Jevn forfallsstruktur	Ja	Nei
Lån	Kan kun ta opp lån i norske kroner	Ja	Nei

4.5 Utviklingen i rentemarkedet

Figur 4.3 viser utviklingen for 2020 i flytende rente (tre måneders nibor i svart) og ti års fastrente (i rødt). Nivået på markedsrentene falt kraftig i første kvartal og holdt seg historisk sett veldig lave til utgangen av året. De lange rentene steg noe mot slutten av året, mens de korte rentene holdt seg på det lave nivået.

Figur 4.3 Utvikling i markedsrenter fra 1.1.2020 til 31.12.2020

